

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא בתרא ו

עניינים משורת הדין

מהר"ל נתיבות עולם

נתיב גמילות חסדים פ"ה

רוצה לעשות לפנים משורת הדין. ומדה זאת כבר בארנו לפני זה, כי לא חרבה ירושלים רק על שהעמידו דבריהם על דין תורה ודבר זה מביא חורבן, כי בנין העולם הוא החסד וא"כ הפך זה הוא חורבן העולם. כי אי אפשר שיהיו התחתונים עומדים בדין, שכך אמרו במדרש (ב"ר פ"ב) ביום עשות ה' אלהים ראה הקב"ה שאין התחתונים יכולים לעמוד בדין לכן שיתף הקב"ה מדת הרחמים עם מדת הדין, ומאתר שאין התחתונים יכולים לעמוד בדין המעמיד דבריו על הדין דבר זה חורבן. ובמדרש (ילקוט

דרכי מוסר עניינים דרך העליה

הסבא מקלם, מרן ר' שמחה זיסל זצ"ל מראה דבר נפלא, כיצד אין אדם יכול להסתפק בזה שמקיים את השולחן ערוך. הובא במס' בבא בתרא דף ו' ע"ב: "הנהו בי תרי דהוו דיירי חד הוה דייר עילאי וחד הוה דייר תתאי איתבר תתאי א"ל תתאי לעילאי תא ונבנייה, א"ל אנא שפיר קא דאירנא, א"ל איסתריה אנא ואבנייה, אמר לית לי דוכתא למידר בה, א"ל אנא אוגר לך דוכתא, א"ל לא טרחנא לא קא מיתדר ליה שוף אכרסיך ועול, ושוף אכרסיך ופוק, ואמר רב חמא בדינא קא מעכב. אמר ע"ז הסבא זצ"ל עפ"י דין הוא זוכה ולא יכולים לומר עליו שהוא גוזל מחברו, כי בדינא מעכב, אבל בשמים איך מעריכים אדם גם כזה, התתאי אינו יכול לדור בדירה, סימן שרוצה מכספו לבנות את כל הדירה ולשכור לו דירה אחרת על חשבוננו. כמה נוגע לו הדבר! וכמה דרושה לו הדירה! עד שמסכים לבזבוז כ"כ הרבה כסף ובודאי נוגע הענין לכל פרנסתו ומה העילאי דוחה אותו! לא טרחנא, אינו רוצה הטרחא, הוא כ"כ איש גם שאינו רוצה להטריח את עצמו, כדי לעשות טובה גדולה לחברו, גם שזה נוגע לחייו, בכל זאת בדינא מעכב, לא יכולים לומר שעבר על דברי תורה, אבל כמה הוא מגונה האדם הזה בשמים.

נועם אלימלך ח"ב פרשת שלח

האדם לתקן זאת ^ג * ונאמר בפסוק (תהלים קטו, טז) 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם', הוא גם כן הפירוש כך כמו שנתבאר, ש'השמים' שהם האורות הם למעלה, והכלים נתן הבורא ברוך הוא למטה לבני אדם' שהם יעלו הפנימיות שיש באותן הכלים למעלה, והחיצונית ישארו למטה * וזהו 'הארץ נתן לבני אדם'. והעולם הזה נקרא 'בית', והשמים הם נקראים 'עליה'. וזהו פירוש המשנה 'הבית והעליה של שנים', היינו של הבורא ברוך הוא והאדם, שה'עליה' שהם השמים של הבורא, וה'בית' שהם הארץ היא של האדם,

מזה נלמד, כמה האדם צריך תמיד להתבונן ביראת ד' ולעלות תמיד במדרגות עליונות לא רק מה שהדין מחייב אותו, אלא לעשות לפנים משורת הדין, מה שרצון ד' מחייב אותו. ותמיד צריכים לחפש ולדקדק מה הוא רצון ד', כמו שאומר הרמב"ן שהאדם יכול להיות גבל ברשות התורה. אם רוצים רק לקיים מה שכתוב בשולחן ערוך ועל כל דבר שואלים איפה זה כתוב בתורה? צריכים לחפש מה הוא רצון ד' לדרוש ולהתאבק בעפר רגליהם של חכמי התורה לדעת מה הוא רצון ד' אז נגיע למדרגות עליונות ואז נקרא עושי רצונו. אדם או צבור אפילו הוא מדקדק במצוות, כיון שנתק עצמו מחכמי הדור הרי הוא נמצא בסכנה רוחנית חמורה, שאחריתה מי ישער.

